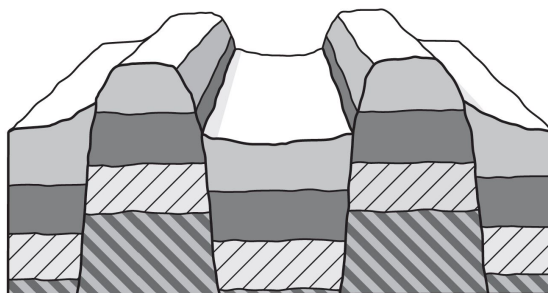

- 1** Na rysunku przedstawiono jeden z typów gór. **Podaj nazwę tego typu gór, a następnie zaznacz przykład gór o takiej budowie wybrany spośród podanych.**

Typ gór – _____
Karpaty, Alpy, Góry Stołowe

(... / 2 p.)

- 2** **Przyporządkuj opisy stref klimatycznych właściwym nazwom.**

1. Roczna amplituda temperatury powietrza wynosi od 15°C w klimacie morskim do 45°C w klimacie kontynentalnym. Opady występują przez cały rok, jednak z przewagą w porze letniej. Lato jest chłodne i krótkie, zimy zaś – długie i mroźne. **A. Równikowy wybitnie wilgotny.**
2. W tej strefie średnie miesięczne wartości temperatury są wysokie przez cały rok, a dobowe amplitudy temperatury są bardzo duże. Opady występują bardzo rzadko, a niekiedy nie występują wcale. **B. Zwrotnikowy suchy.**

C. Umiarkowany chłodny.

1. _____ 2. _____

(... / 2 p.)

- 3** **Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.**

1.	Granica wiecznego śniegu najwyżej przebiega w okolicach równika.	P	F
2.	Nigdzie na Ziemi lodowce nie mogą powstawać na wysokości 0 m n.p.m.	P	F
3.	Powyżej granicy wiecznego śniegu w ciągu roku więcej śniegu przybywa, niż ubywa.	P	F

(... / 2 p.)

- 4** **Uporządkuj etapy powstawania pasatów. Wpisz brakujące cyfry (2, 3, 4) w odpowiednich miejscach.**

1. Masy powietrza silnie się nagrzewają z powodu dużego kąta padania promieni słonecznych.
 ___ W rejonie zwrotników suche i chłodne powietrze opada ku powierzchni Ziemi, powstają ośrodki wysokiego ciśnienia.
 ___ Nagrzane powietrze unosi się do pewnej wysokości, a podczas unoszenia powietrza para wodna się skrapla i występują opady. Są to deszcze zenitalne.
 ___ Pozbawione wilgoci powietrze przemieszcza się ku zwrotnikom.
 5. Masy powietrza przemieszczają się od wyzów zwrotnikowych do nizu równikowego. Są to pasaty.

(... / 2 p.)

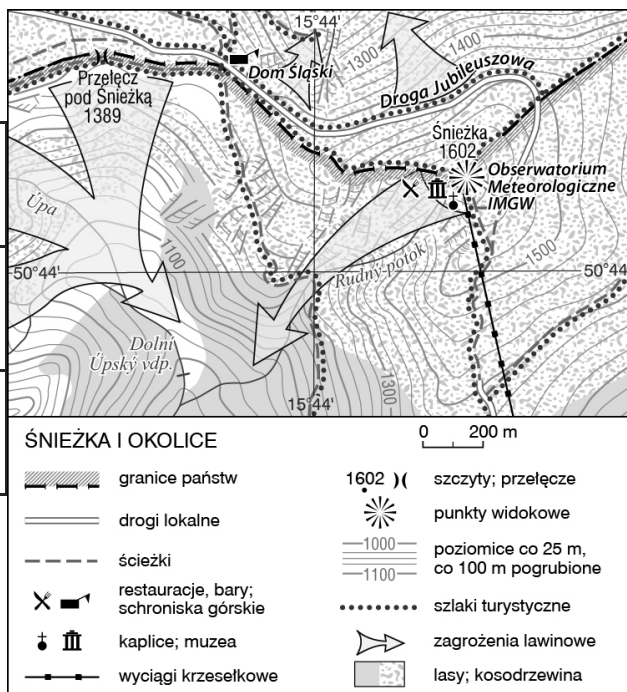
- 5** **Przyporządkuj typom wybrzeża (1–3) właściwe miejsca występowania wybrane spośród podanych (A–D).**

1. Wybrzeże fiordowe. **A. Rosja – obwód kaliningradzki, Litwa.**
 2. Wybrzeże dalmatyńskie. **B. Brazylia, Indonezja.**
 3. Wybrzeże namorzynowe. **C. Norwegia, Nowa Zelandia.**
D. Chorwacja.

(... / 3 p.)

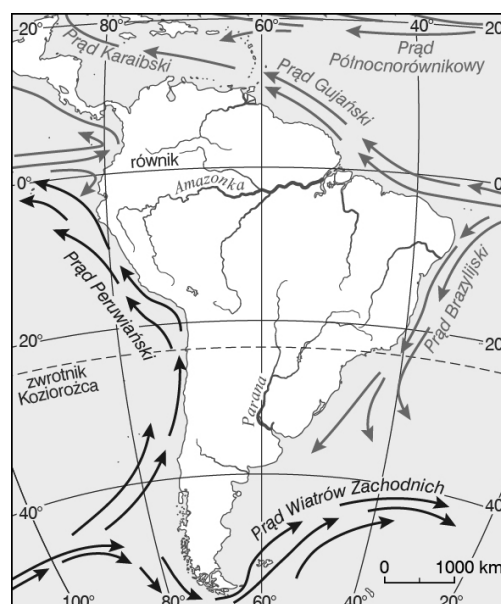
6 Na podstawie mapy ocen prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Droga Jubileuszowa jest stroma, ponieważ na mapie widoczne są poziomicę poprowadzone blisko siebie.	P	F
2.	Turysta wchodzący na Śnieżkę od Śląskiego Domu pokona ponad 200 m wysokości.	P	F
3.	Na obszarze przedstawionym na mapie Śnieżka jest miejscem położonym najwyżej nad poziomem morza.	P	F

(... / 2 p.)

7 Określ, jaką metodą przedstawiono na mapie prądy morskie. Uzasadnij swój wybór, zaznaczając poprawne odpowiedzi. Prądy morskie zaznaczono metodą

(... / 1 p.)

A.	jakościową,	ponieważ	1.	można z niej odczytać wielkość lub natężenie przedstawionego zjawiska.
B.	ilościową,		2.	nie można odczytać dokładnej wielkości zjawiska, a jedynie jego występowanie.

8 Zaznacz informacje dotyczące mad – odmiany gleb śródstrefowych.

- A. Występują w dolinach i deltach rzek.
- B. Powstają ze zwietrzliny skał węglanowych.
- C. Powstają z warstw mułu, piasku i żwirów.
- D. Są żyzne, ale trudne w uprawie ze względu na duże okruchy skał w poziomie próchnicznym.
- E. Powstają na podłożu z wapieni i gipsów.
- F. Współcześnie, z powodu zanieczyszczeń rzek, gleby te nie są już tak żyzne.

(... / 1 p.)

9 Uporządkuj wymienione planety według długości orbity (od najkrótszej do najdłuższej orbity).

Jowisz, Uran, Ziemia, Wenus

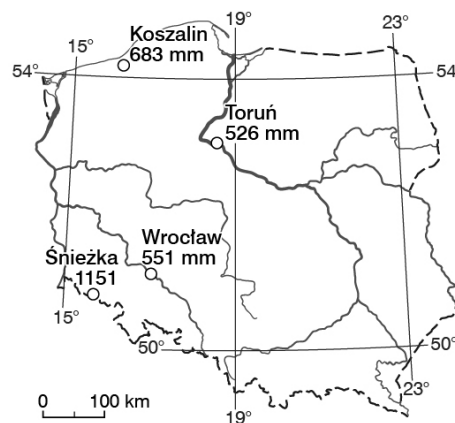
(... / 2 p.)

10

Wybierz i dopisz do podanych na mapie miejsc te spośród wymienionych czynników, które powodują różnice w wartości średniej sumy opadów.

cyrkulacja powietrza, wysokość nad poziomem morza, odległość od morza, prądy morskie

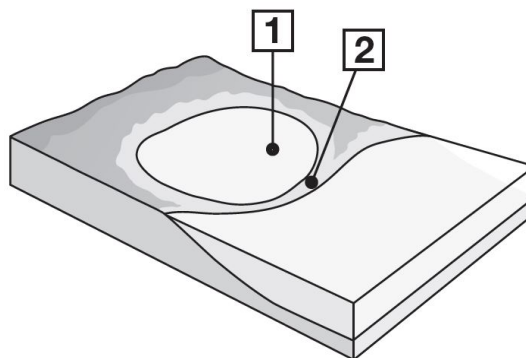
- A. Śnieżka i Wrocław –
B. Koszalin i Toruń –

(... / 2 p.)

11

Podaj nazwy elementów wybrzeża oznaczonych na rysunku numerami 1 i 2.

(... / 2 p.)

12 Obok opisów wpisz odpowiednie nazwy stref oświetlenia Ziemi.

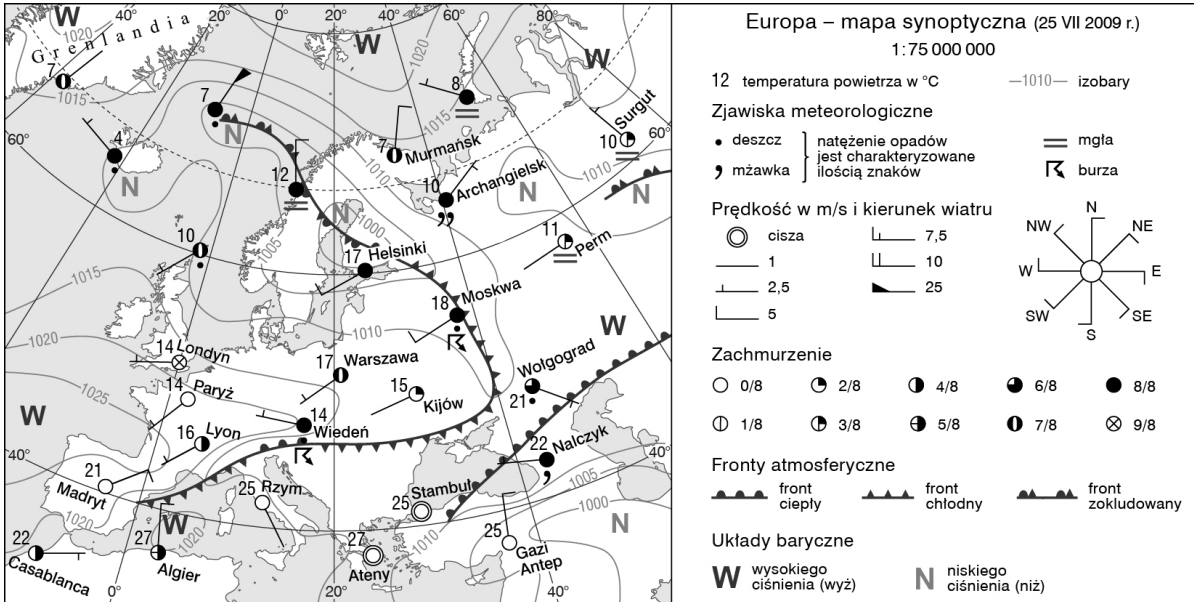
A. Rozciąga się na północ od równoleżnika $66^{\circ}34'N$. Od 22 grudnia panuje w niej noc polarna, a od 22 czerwca – dzień polarny. _____

B. W tej strefie Słońce góruje w zenicie dwa razy w ciągu roku oprócz linii granicznych – zwrotników Raka i Koziorożca. Nad nimi Słońce góruje w zenicie po jednym razie w roku. _____

C. Pomiędzy zwrotnikiem Koziorożca a kołem podbiegunowym południowym rozciąga się strefa, w której występują pory roku związane ze zróżnicowanym kątem padania promieni słonecznych. Dnia 22 grudnia rozpoczyna się lato, a 21 marca – jesień. _____

(... / 3 p.)

13 Na podstawie mapy synoptycznej oceń, czy podane stwierdzenia są zgodne z prawdą. Zapisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Nad Półwyspem Skandynawskim przechodzi front zokludowany.	P	F
2.	Duże opady deszczu występują jedynie na południowo-wschodnim krańcu Europy, w okolicy Nalczyka.	P	F
3.	W Madrycie niebo jest bezchmurne.	P	F
4.	W północno-zachodniej części kontynentu przeważa wiatr południowy.	P	F

14 W czasie wyjazdu do Meksyku Maciek chce się dowiedzieć, czy zdał egzamin, który pisał w Polsce. Informacji o wynikach udziela się w sekretariacie jego uczelni w godzinach 12:00–14:00.

Ustal, w jakich godzinach Maciek powinien zadzwonić, jeśli Meksyk leży w strefie czasowej –6h, a Polska – w strefie +1.

- A. 5:00–7:00. B. 6:00–8:00. C. 18:00–20:00. D. 19:00–21:00.

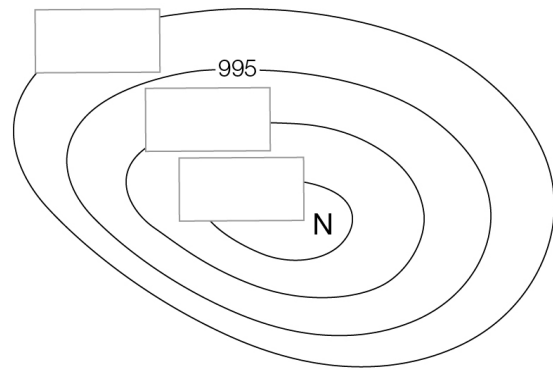
15 Na podstawie analizy mapy określ prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	W Kijowie latem są krótsze dni niż w miejscowości Djúpivogur.	P	F
2.	W Londynie, Pradze i Kijowie Słońce góruje o tej samej godzinie	P	F
3.	W Szwecji zimą dni są krótsze niż w Polsce.	P	F
4.	Londyn, Praga i Kijów leżą w innych strefach czasowych.	P	F

- 16 Na rysunku został schematycznie przedstawiony przebieg izobar w układzie niskiego ciśnienia. **Wpisz wartości izobar i zaznacz strzałką kierunek przemieszczania się mas powietrza w tym układzie barycznym.**

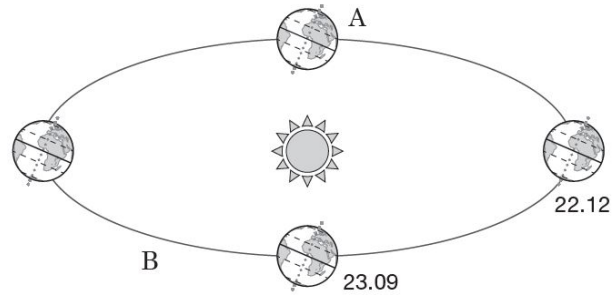
(... / 2 p.)

- 17 Rysunek przedstawia położenie Ziemi względem Słońca w pierwszych dniach pór roku. Na podstawie jego analizy wybierz i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

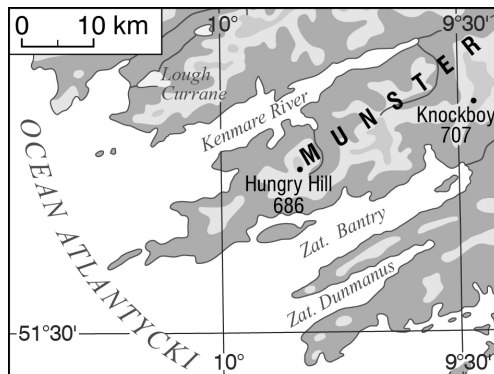
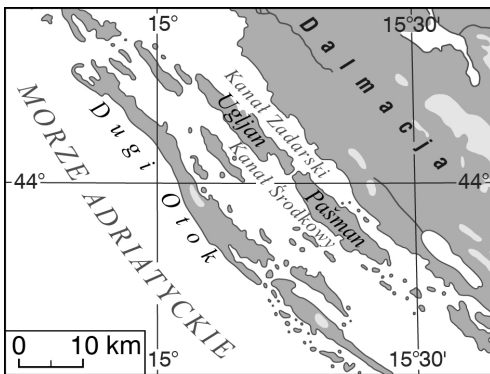
(... / 2 p.)

- A. W miejscu litery A powinna być data 22 czerwca / 21 marca.
 B. W miejscu litery B należy wpisać lato / jesień.

- 18 Wybrzeża dalmatyńskie i wybrzeże riasowe powstały w podobny sposób, ale różnią się jedną ważną cechą. **A. Rozpoznaj typy wybrzeży i zapisz ich nazwy pod odpowiednimi rysunkami.**

(... / 3 p.)

1. _____

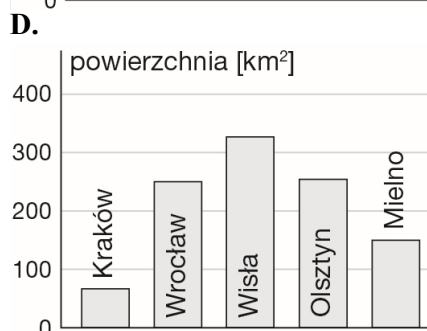
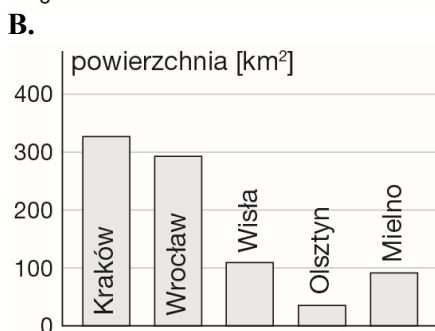
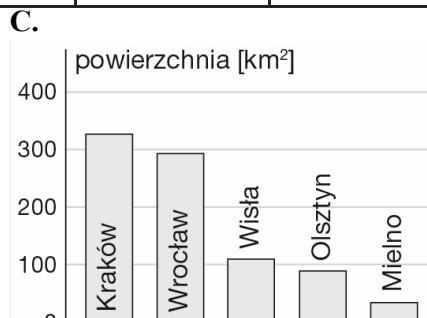
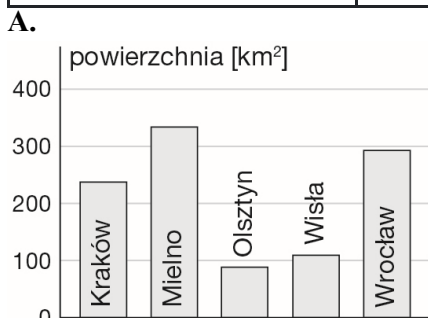
2. _____

- B. Wyjaśnij, na czym polega podobieństwo w sposobie powstania tych typów wybrzeży.
 C. Podaj cechę, która odróżnia te typy wybrzeża.

19 Wybierz wykres, na którym prawidłowo przedstawiono dane statystyczne z tabeli.

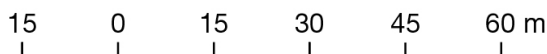
(... / 1 p.)

Miejscowość	Kraków	Wrocław	Olsztyn	Wisła	Mielno
Powierzchnia [km ²]	327	293	88	109	33

20 Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Przedstawiona podziałka liniowa odpowiada skali liczbowej

A. 1:1 500 000.

B. 1:15 000.

C. 1:1 500.

D. 1:15.

21 Przeczytaj opis, a następnie dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A, B, C albo D oraz jej uzupełnienie spośród odpowiedzi 1–4.

(... / 1 p.)

Skala, z której wykonano kolumnę pod posąg króla Zygmunta, pochodzi z checińskiego kamieniołomu w Czerwonej Górze. Mylnie nazywano ją marmurem, ponieważ składała się ze sklejonych spoiwem ziaren piasku i żwiru różnej wielkości, a nie – z wapieni przeobrażonych przez działanie wysokiej temperatury i ciśnienia. Prawdopodobnie dlatego ta skala, choć piękna, nie była tak trwała jak marmur i w czasie transportu pękła. Po latach potomek Zygmunta III Wazy postanowił wykorzystać dłuższy fragment walca. Kolumnę przetransportowano do stolicy na specjalnej platformie ciągniętej przez woły, a potem – na specjalnej tratwie. W końcu oszlifowano ją i ustawiono na placu Zamkowym. Kolumna Zygmunta została wykonana z

A.	bazaltu,	który należy do skał	1.	magmowych głębinowych.
B.	granitu,		2.	metamorficznych.
C.	zlepieńca,		3.	magmowych wylewnych.
D.	marmuru,		4.	osadowych.

22 Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

(... / 1 p.)

Granica wiecznego śniegu przebiega najwyżej, czyli na wysokości niemal 6000 m n.p.m.,

A.	w rejonie równika,	ponieważ	1.	lodowce powstają w miejscach, w których przez większą część roku panuje ujemna temperatura powietrza, a im dalej od równika, tym wartości temperatury maleją.
	B.		na zwrotnikach,	2.
				3.

23 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

(... / 2 p.)

1.	Starorzecze jest jeziorem powstałym w miejscu, w którym rzeka wcześniej tworzyła meandry.	P	F
2.	Każda rzeka kończy się ujściem do morza.	P	F
3.	Wisła, Nil i Dunaj tworzą rozległe, wachlarzowate ujścia z nanoszonego materiału skalnego.	P	F

24 Przyporządkuj wymienionym rodzajom obiektów geograficznych (1–4) odpowiednie przykłady wybrane spośród podanych (A–E).

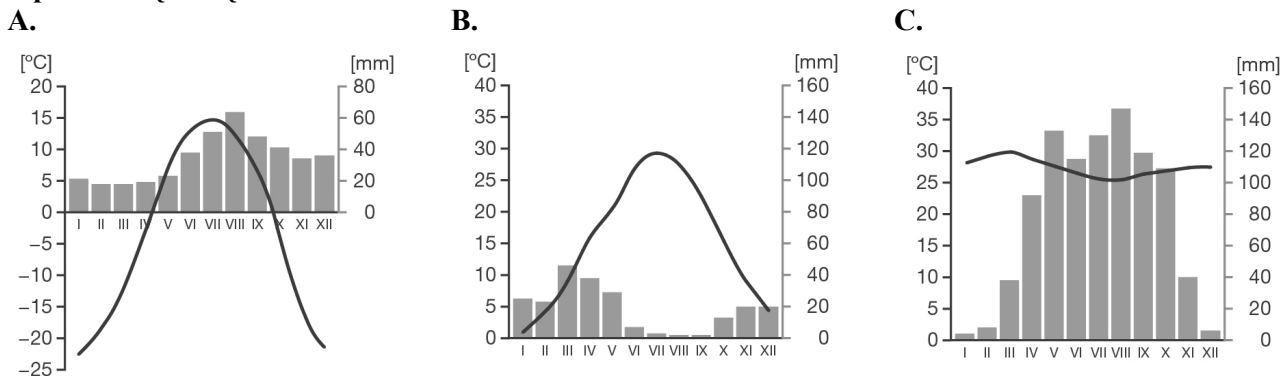
(... / 2 p.)

1. Rzeka.	A. Amazonka.
2. Jezioro.	B. Bajkał.
3. Prąd morski.	C. Atlantyck.
4. Ocean.	D. Oja Siwo.
	E. Bosfor.

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

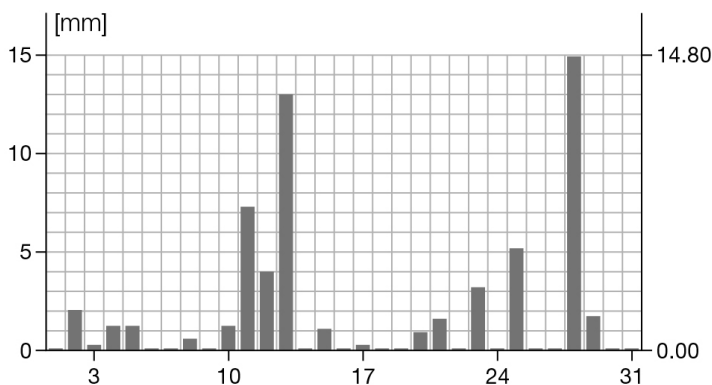
25 Rozpoznaj klimatogram, na którym są dane przedstawiające klimat podzwrotnikowy. Zaznacz odpowiednią literę.

(... / 1 p.)

26

Oceń, które z podanych informacji można odczytać z zamieszczonego poniżej wykresu lipcowych opadów atmosferycznych w Warszawie. Obok informacji, które da się odczytać, zaznacz literę T (tak), a obok tych, których odczytać się nie da, zaznacz literę N (nie)

(... / 2 p.)

Największe opady wystąpiły 28 lipca. T / N

W lipcu 16 dni było słonecznych. T / N

Pogoda załamała się gwałtownie 11 lipca, kiedy wystąpiła burza z gradem. T / N

Zarówno w Warszawie, jak i nad morzem, najlepsze warunki do plażowania wystąpiły w połowie lipca.

T / N

27

Ustal na podstawie informacji zamieszczonych w tabeli, czy podane stwierdzenia dotyczące opadów są zgodne z prawdą. Zaznacz literę T (tak), jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę N (nie) – jeśli jest nieprawdziwe.

(... / 1 p.)

RZESZÓW opady [mm]

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
31	29	37	47	81	83	91	69	69	43	37	38

Największe opady występują jesienią i są nazywane jesiennymi szarugami. T / N

Najmniejsze opady występują latem, od czerwca do sierpnia. T / N

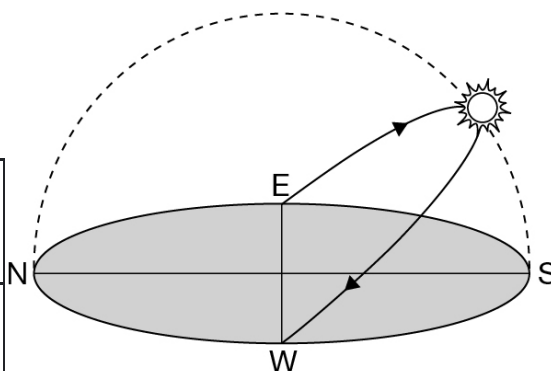
Zimą występują bardzo duże opady, dzięki temu można jeździć na nartach. T / N

28

Na rysunku przedstawiono pozorny ruch Słońca w pierwszym dniu pewnej pory roku. Określ prawdziwość stwierżeń opisujących oświetlenie Ziemi w tym dniu, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(... / 3 p.)

1.	W tym dniu Słońce weszło na północnym wschodzie, a zaszło na północnym zachodzie.	P	F
2.	Słońce górowało pod kątem mniejszym niż 90° .	P	F
3.	Taka sytuacja mogła zaistnieć 21 marca i 23 września.	P	F
4.	Ponieważ Słońce góruje po południowej stronie nieba, rysunek przedstawia półkulę północną.	P	F

29

Przyporządkuj podanym działom geografii (1–2) właściwe zagadnienia (A–D).

(... / 2 p.)

1. Geografia fizyczna.

2. Geografia społeczno-ekonomiczna.

A. Gleby występujące w powiecie opatowskim.

B. Zmiany liczby ludności Płocka.

C. Migracje mieszkańców Białegostoku.

D. Wody podziemne okolic Uniejowa.

30 Zaznacz właściwe dokończenia zdania.

Turyści wybierający się z Kuźnic (1010 m n.p.m.) na Kasprowy Wierch (1987 m n.p.m.) powinni się spodziewać temperatury

A.	niższej niż w Kuźnicach o około 6°C,	ponieważ zazwyczaj wraz ze wzrostem wysokości temperatura jest	1.	coraz wyższa, średnio o 0,6°C co 100 m.
B.	wyższej niż w Kuźnicach o około 6°C,		2.	coraz niższa, średnio o 0,6°C co 100 m.
C.	niższej niż w Kuźnicach o około 9°C,		3.	coraz niższa, średnio o 1°C co 100 m.

31 Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedzi A lub B i 1 lub 2.

Proces łuszczenia zewnętrznej warstwy skał zachodzi w klimacie

A.	gorącym i suchym,	w warunkach	1.	dużych zmian temperatury powietrza w ciągu doby i działania Słońca.
B.	chłodnym i wilgotnym,		2.	dobowych zmian temperatury około 0°C oraz zamarzania i odmarzania wody.

32 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie 1–3.

Cieplejsza woda w oceanach znajduje się

A.	między zwrotnikami,	ponieważ w tych rejonach	1.	kąt padania promieni słonecznych jest największy i woda najsilniej się nagrzewa.
B.	latem na półkuli północnej, zimą – na półkuli południowej,		2.	występują prądy morskie przenoszące nagrzane wody.
			3.	te wody nie mieszają się z innymi wodami.

33 Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Mikołaj Kopernik jest uznawany za twórcę teorii

A.	geocentrycznej,	według której	1.	planety i inne ciała niebieskie krążą wokół Słońca.
B.	heliocentrycznej,		2.	planety i inne ciała niebieskie pozostają w miejscu.
			3.	Słońce i inne ciała niebieskie krążą wokół Ziemi.

34 Na podstawie mapy skreśl zbędne określenia tak, aby opisy zawierały prawdziwe informacje.

A. Rzeka zaznaczona literą A to Paragwaj. Uchodzi ona do rzeki nazywającej się Parana, czyli jest jej *dorzeczem* / *dopływem*.

B. Parana wraz z Paragwajem wpadają do Oceanu *Spokojnego* / *Atlantyckiego*, czyli należą do *działu wodnego* / *zlewiska* tego oceanu.

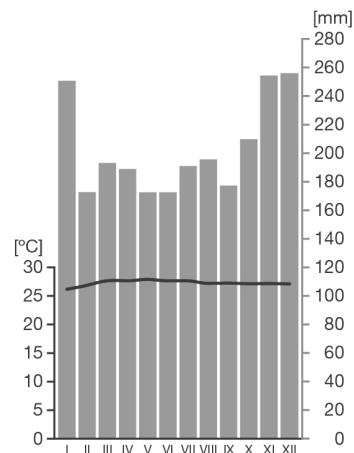
C. Wzdłuż wybrzeża Ameryki Południowej przemieszcza się zaznaczony strzałką Prąd *Brazylijski* / *Peruwiański*. Należy on do prądów morskich *ciepłych* / *zimnych*.

35

Opisz na podstawie klimatogramu przebieg temperatury powietrza i opadów. Następnie rozpoznaj strefę klimatyczną, której dotyczą te dane.

- A. Temperatura powietrza: _____
 B. Opady atmosferyczne: _____
 C. Strefa klimatyczna: _____

(... / 3 p.)

36 Uzupełnij zdania na podstawie danych z tabeli.

SZCZECIN opady [mm]

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
39	34	41	35	52	62	67	60	44	39	43	43

- A. Średnia roczna suma opadów w Szczecinie wynosi _____ mm.
 B. Najwyższe opady notuje się w _____, a najniższe – w _____.
 C. W porównaniu ze średnimi opadami rocznymi dla Polski, które wynoszą około 600 mm, średnie opady w Szczecinie są _____.

(... / 2 p.)

37 Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przyjmuje się, że ciśnienie atmosferyczne obniża się średnio co 8 m o około 1 hPa. Jeśli na poziomie morza wynosi ono 1013 hPa, to na szczycie Babiej Góry (1723 m n.p.m.) ma wartość

- A. 924 hPa. B. 215 hPa. C. 798 hPa. D. 1013 hPa.

(... / 2 p.)

38 Oblicz amplitudy temperatury powietrza i zapisz wyniki w tabeli.

	Średnia temperatura w styczniu (°C)	Średnia temperatura w lipcu (°C)	Amplituda temperatury (°C)
Irkuck (Rosja)	-18,8	17,5	
Asuan (Egipt)	15,3	33,6	

(... / 2 p.)

39 Oblicz na podstawie danych z pomiarów średnią dobową temperaturę powietrza. Wpisz wartości w odpowiednich miejscach tabeli.

Data	Temperatura powietrza (°C)				
	7:00	13:00	19:00	1:00	średnia dobową
23.09	8	13	10	9	
22.12	-2	1	0	-3	

(... / 2 p.)

- 40** W tabeli przedstawiono dane dotyczące miast leżących w obrębie pewnego województwa. Na podstawie ich analizy oceń prawdziwość stwierdzeń zamieszczonych pod tabelą, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

(... / 2 p.)

Miasta i ludność w miastach. Stan na dzień 31 XII.			
Grupy miast według liczby ludności	Miasta	Ludność w miastach	
		w liczbach bezwzględnych	w % ogółu ludności
OGÓLEM	42	1 665 261	64,6
2005	43	1 625 159	63,9
2010	44	1 572 862	63,1
2015	44	1 563 595	62,9
Poniżej 2000	1	1976	0,1
2000–4999	12	39 101	1,6
5000–9999	8	58 791	2,4
10 000–19 999	8	127 522	5,1
20 000–49 999	9	319 887	12,9
50 000–99 999	5	319 815	12,9
100 000–199 999	-	-	-
200 000 i więcej	1	696 503	28,0

1.	Liczba miast w latach 2005–2016 się zmniejszyła, podczas gdy ich liczba ludności wzrosła.	P	F
2.	W danym województwie najwięcej jest miast liczących do 20 000 mieszkańców	P	F
3.	Na podstawie danych można stwierdzić, że w tym województwie wzrasta odsetek mieszkańców wsi.	P	F

- 41** Uszereguj procesy (A–E) zachodzące w środkowym biegu rzeki.

(... / 2 p.)

- A. Zmniejszenie spadku rzeki i prędkości, z jaką płynie woda.
 B. Powstawanie meandrów i ich powiększanie.
 C. Przerwanie rozwiniętych meandrów i wyprostowanie biegu rzeki.
 D. Przenoszenie się nurtu rzeki z jednego brzegu na drugi, podmywanie jednego brzegu i osadzanie piasku na drugim.
 E. Odcięcie zakrętów od nurtu i powstanie starorzeczy.

A – ___ – ___ – ___ – E

- 42** Dokończ definicje i wpisz odpowiednie pojęcia wybrane spośród podanych.

(... / 1 p.)

kamienie szlachetne, skały, minerały skalotwórcze

- A. Naturalne skupiska jednorodnych lub różnych minerałów to _____.
 B. Pospolite minerały budujące skorupę ziemską to _____.

- 43** Wybierz poprawne dokończenie zdania.

(... / 1 p.)

Jeżeli w Tokio (140°E) jest godzina 11:00, to w Pradze (14°E) zegary wskazują godzinę

- A. 0:36. B. 2:36. C. 18:24. D. 21:24.

44 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Strefy roślinne, tak jak strefy klimatyczne i strefy glebowe, mają przebieg południkowy.	P	F
2.	Polska leży w strefie lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej.	P	F
3.	Szata roślinna zmienia się wraz ze wzrostem wysokości, ponieważ wraz ze wzrostem wysokości zmieniają się również temperatura powietrza i ilość opadów atmosferycznych.	P	F

45 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

(... / 3 p.)

1.	Czerwone i czerwonożółte gleby ferralitowe zawdzięczają swoją barwę związkom żelaza.	P	F
2.	Występujące w klimacie umiarkowanym ciepłym czarnoziemy mają bardzo gruby poziom próchniczny, powstały na podłożu lessowym, i dlatego są mało żyzne.	P	F
3.	W klimacie subpolarnym powstają gleby tundrowe o słabo wykształconym profilu.	P	F

46 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

(... / 1 p.)

1.	Na pustyniach piaszczystych występują wyraźnie ukształtowane wydmy.	P	F
2.	Wydmy paraboliczne tworzą się w miejscach wilgotniejszych, miejscami porośniętych kępami roślin.	P	F
3.	Aby powstała wydma gwiazdzista, wiatr musi wiać przeważnie z jednego kierunku.	P	F

47 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

(... / 2 p.)

1.	Obniżające ruchy lądowórcze można obserwować na przykład w Zatoce Neapolitańskiej.	P	F
2.	Góry fałdowe powstają w wyniku subdukcji, czyli wsuwania się płyt oceanicznych pod płyty kontynentalne.	P	F
3.	Ruchy górotwórcze, wybuchy wulkanów i trzęsienia ziemi należą do procesów wewnętrznych kształtujących powierzchnię Ziemi.	P	F

48 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

(... / 2 p.)

1.	Subdukcja zachodzi, gdy jedna płyta litosfery wsuwa się pod drugą.	P	F
2.	Rowy oceaniczne powstają w strefie ryftowej.	P	F
3.	Prądy konwekcyjne, które prowadzą gorącą magmę z wnętrza Ziemi w kierunku powierzchni, są uznawane za przyczynę przemieszczania się płyt litosfery.	P	F

49 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wisła jest rzeką główną, wpada do Bałtyku i należy do zlewiska Oceanu Atlantyckiego.	P	F
2.	Rzeki mogą być zasilane wodami pochodzącymi z opadów, topnienia śniegu i lodu, a także z mórz i oceanów.	P	F
3.	Dobrze rozwiniętą sieć rzeczną ma na przykład środkowa część Australii, ponieważ ten kontynent leży głównie w strefie klimatów zwrotnikowych, które charakteryzują się ubogimi opadami.	P	F

50 Oceń, czy podane stwierdzenia są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Ciśnienie atmosferyczne to inaczej ciężar słupa powietrza na jednostkę powierzchni.	P	F
2.	W strefie zwrotnikowej występuje najniższe ciśnienie atmosferyczne.	P	F
3.	Wiatr wieje z powodu różnic wartości ciśnienia atmosferycznego na sąsiadujących obszarach.	P	F
4.	Niżom atmosferycznym najczęściej towarzyszą opady.	P	F
5.	Pasat jest wiatrem zmiennym, a fen nie występuje w górach.	P	F

51 Oceń, czy podane stwierdzenia są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Klimat to stan atmosfery w danym miejscu i czasie.	P	F
2.	Strefy klimatyczne obejmują pięć ułożonych równoleżnikowo obszarów wyodrębnionych na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza oraz opadów.	P	F
3.	Klimat górski występuje we wszystkich strefach klimatycznych.	P	F

52 Zaznacz stwierdzenia, które opisują front chłodny nasuwający się nad dane terytorium.

- A. Nasuwają się masy powietrza chłodniejsze niż te, które znajdowały się na danym terytorium.
- B. Temperatura powietrza wzrasta.
- C. Towarzyszą mu gwałtowne burze.

53 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Pranie wysycha, ponieważ zachodzi proces kondensacji.	P	F
2.	Chmury są widoczne, ponieważ zawarta w nich para wodna uległa skropleniu.	P	F
3.	Zamarzanie wody na przykład w jeziorze to proces krystalizacji.	P	F
4.	W stacjach meteorologicznych wielkość opadów mierzy się za pomocą deszczomierza.	P	F

54 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Polarnikom wędrującym do bieguna południowego podróż utrudniają silne wiatry wiejące od bieguna.	P	F
2.	Żeglarzom płynącym od okolic zwrotnika Raka w Afryce ku równikowym wybrzeżom Ameryki Południowej w pokonywaniu odległości pomaga pasat.	P	F
3.	Halny to wiatr suchy, ciepły, o dużych porywach.	P	F

55 Oceń, czy podane stwierdzenia dotyczące czasu są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 2 p.)

1.	W punktach położonych na wschód od miejsca obserwacji jest wcześniejszy czas.	P	F
2.	Godzina 12:00 czasu uniwersalnego (UTC) wyznacza moment górowania Słońca nad równoleżnikiem 0°.	P	F
3.	Kulę ziemską podzielono na 24 strefy czasowe.	P	F
4.	Czas strefowy w kolejnych strefach różni się o 1 h.	P	F

56 Oceń prawdziwość zdań dotyczących ruchu obrotowego Ziemi, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 2 p.)

1.	Ruch obrotowy odbywa się ze wschodu na zachód.	P	F
2.	Na pełny obrót wokół swojej osi Ziemia potrzebuje 24 dób.	P	F
3.	Osoby przebywające na równiku poruszają się z taką samą prędkością kątową jak osoby znajdujące się na równoleżniku 52°, ale z o wiele większą prędkością liniową.	P	F

57 Oceń prawdziwość stwierdzeń, zaznaczając P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe. (... / 2 p.)

1.	Skrót GIS oznacza Globalną Informację Statystyczną.	P	F
2.	Dane GIS są zorganizowane w postaci warstw tematycznych.	P	F
3.	GIS jest wykorzystywany do planowania przejazdów transportów drogowych i kolejowych	P	F

58 Rozpoznaj warstwę wnętrza Ziemi na podstawie opisu, a następnie podaj jej nazwę. (... / 3 p.)

- A. Ta warstwa leży nad płaszczem dolnym Ziemi. Charakteryzuje się dużą plastycznością, a jej temperatura wynosi około 1600°C. _____
- B. Ta warstwa leży nad jądrem wewnętrznym. Ma cechy ciała ciekłego, a jej temperatura wynosi około 4500°C. _____
- C. Jest to zewnętrzna warstwa litosfery. Jej grubość jest zróżnicowana – większa pod kontynentami, a mniejsza pod oceanami. _____

59 Wyjaśnij, jakie korzyści dla gospodarki człowieka przynosi występowanie w sąsiedztwie Europy ciepłego prądu morskiego. (... / 2 p.)

60 Dopisz do wymienionych rzek nazwy kontynentów, na których te rzeki płyną. (... / 3 p.)

- A. Nil – _____ B. Tygrys – _____ C. Darling – _____
- D. Orinoko – _____ E. Dunaj – _____

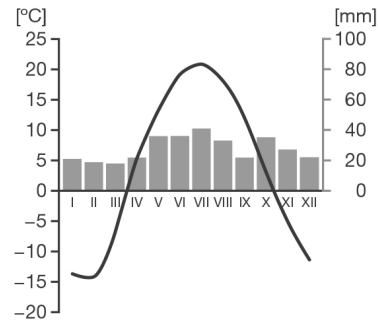
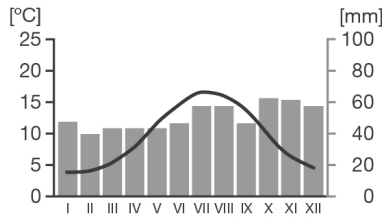
61 Zaznacz nazwy form krasowych, które są widoczne na powierzchni ziemi. (... / 1 p.)

żłobki krasowe, ostańce krasowe, ponory, stalaktyty, kominy krasowe, korytarze krasowe

62 Wykonaj polecenia na podstawie podanych diagramów, które przedstawiają klimat dwóch miejsc leżących w tej samej strefie klimatycznej.

(... / 3 p.)

A. Podaj nazwę strefy klimatycznej. _____

B. Porównaj cechy klimatu panującego w miejscach, dla których sporządzono klimatogramy. Następnie uzupełnij tabelę.

Podobieństwa	Różnice

63 Zaznacz nazwy rzek, które mają ujścia lejkowate.

(... / 1 p.)

Garonna, Huang He, Missisipi, Parana, Tamiza, Wołga

64 Określ, w którym biegu rzeki występują podane zjawiska.

(... / 1 p.)

- A. Przewaga erozji – _____
 B. Erozja i akumulacja równocześnie – _____
 C. Przewaga akumulacji – _____

65 Zaznacz formy górskiej rzeźby polodowcowej, które powstały w wyniku działalności erozyjnej.

(... / 2 p.)

cyrk lodowcowy, dolina U-kształtna, dolina V-kształtna, morena boczna, morena czołowa

66 Uzupełnij tabelę. Wpisz brakujące informacje dotyczące różnych typów wybrzeży.

(... / 3 p.)

	Typ wybrzeża	Sposób powstania	Charakterystyczne elementy	Miejsce występowania
A	szkierowe		liczne, nieduże wyspy wygładzone przez lodowiec	
B		akumulacja materiału naniesionego przez prądy przybrzeżne		Polska, Litwa

67 Rozpoznaj pustynie na podstawie opisów i zapisz ich nazwy wybrane spośród podanych.

(... / 2 p.)

Sahara, Namib, Białe Piaski, Czarna Pustynia, Pustynia Pstra

A. Ta pustynia ciągnie się wzdłuż wybrzeża Atlantyku, w południowo-zachodniej Afryce. Jej pomarańczowo-czerwone wydmy o wysokościach przekraczających 300 metrów wysokości, jak na przykład Dune 7, są jedną z najciekawszych atrakcji turystycznych Namibii.

B. Ta pustynia znajduje się w Stanach Zjednoczonych, w Nowym Meksyku. Zawdzięcza ona swój wygląd białemu gipsowi, a jej lśniące wydmy są widoczne z daleka.

68 Uszereguj etapy powstawania formy terenu.

(... / 2 p.)

- A. Ustąpienie lodowca górskiego i odsłonięcie doliny U-kształtnej.
 B. Poszerzenie doliny V-kształtnej przez lodowiec górski.
 C. Ocieplenie klimatu i topnienie lodowców górskich.
 D. Ochłodzenie klimatu i pojawienie się lodowców górskich.
 E. Żłobienie V-kształtnej doliny rzecznej w górach.

69 Zaznacz poprawne dokończenia zdań.

(... / 3 p.)

- A. W Andach najniższe piętro roślinne, czyli piętro pogórza, tworzą *wilgotne lasy równikowe / lasy mieszane*.
B. Lodowce występują na niższej wysokości nad poziomem morza w *Alpach / Andach*.
C. Na półkuli północnej cieplejsze stoki znajdują się po stronie *północnej / południowej*.

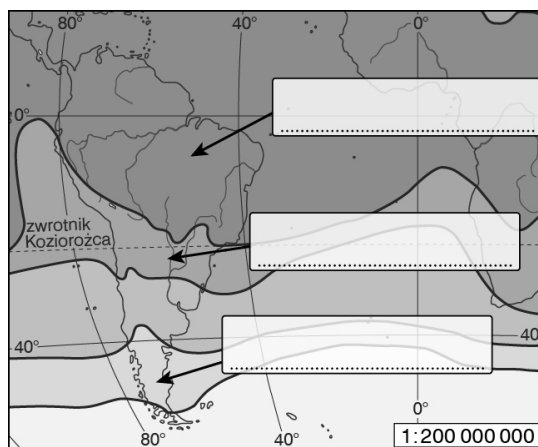
70 Zaznacz poprawne informacje w zdaniach.

(... / 2 p.)

Długość promienia równikowego Ziemi wynosi *6357 km / 6378 km*, a długość promienia biegunowego – *6357 km / 6378 km*. Równik, czyli najdłuższy równoleżnik, ma długość około *20 tys. km / 40 tys. km*, a każdy południk ma około *20 tys. km / 40 tys. km*.

71 Rozpoznaj strefy klimatyczne zaznaczone na fragmencie mapy za pomocą strzałek. Zapisz nazwy tych stref.

(... / 2 p.)

72 Dopasuj do każdego z wymienionych miast wartość średniej rocznej temperatury powietrza. Następnie wybierz odpowiedni czynnik, który wpływa na te wartości.

(... / 2 p.)

1. 9,8°C 2. 6,5°C 3. 3,5°C

Tromsø (69°N, 19°E) – _____,

Sztokholm (59°N, 18°E) – _____,

Brno (49°N, 17°E) – _____

Czynnik, który wpływa na wartość średniej rocznej temperatury powietrza w tych miastach, to

- A. długość geograficzna. B. szerokość geograficzna. C. wysokość n.p.m.

73 Podkreśl właściwe określenia tak, aby zdania opisujące ruch obiegowy Ziemi były zgodne z prawdą.

(... / 3 p.)

- A. Ruch obiegowy Ziemi odbywa się w kierunku *zgodnym z ruchem / przeciwnym do ruchu* wskazówek zegara.
B. Pełny obieg Ziemi wokół Słońca trwa *365 dni i około 6 godzin / 365 godzin i około 6 minut*.
C. Oś ziemską w czasie ruchu obiegowego jest nachylona do płaszczyzny orbity pod kątem *66°34' / 90°*.

74 Wpisz we właściwej kolejności brakujące nazwy warstw budujących wnętrze Ziemi.

(... / 1 p.)

skorupa ziemna – _____ – _____ – jądro zewnętrzne – jądro wewnętrzne

75 Podkreśl nazwy państw, w których ludziom zagrażają wywołane przez ruchy płyt litosfery trzęsienia ziemi lub wybuchy wulkanów.

(... / 2 p.)

Polska, Włochy, Albania, Szwecja, Hiszpania, Wielka Brytania

76 Rozpoznaj planety na podstawie opisów.

(... / 2 p.)

- A. Planeta z grupy ziemskiej, o gęstości zbliżonej do gęstości Ziemi. Ma najkrótszy czas obiegu wokół Słońca: 88 dni.
B. Planeta z grupy olbrzymów, której obieg Słońca zajmuje ponad 163 lata. Ma najmniej księżyców spośród planet swojej grupy: 14. Spośród wszystkich planet porusza się po orbicie najwolniej, w tempie 20 km/h.

77 Uporządkuj podane skale w kolejności od najmniejszej do największej.

(... / 1 p.)

- A. 1 cm – 6 km B. 1 cm – 130 km C. 1 cm – 30 km D. 1 cm – 600 m

78 Rozwiń skróty i zapisz pełne nazwy mas powietrza.

(... / 2 p.)

PZ – _____ PPm – _____

79 Przeanalizuj roczne amplitudy temperatury powietrza i pozostałe dane dotyczące europejskich miast, które zostały wymienione w tabeli. Następnie zaznacz właściwe dokończenia zdań.

(... / 2 p.)

Miasto	Greenwich (Wielka Brytania)	Berlin (Niemcy)	Pińsk (Białoruś)
Współrzędne geograficzne	51°28'N, 0°00'E	52°29'N, 13°24'E	52°07'N, 26°08'E
Amplituda temperatury	12,2°C	18,7°C	23,8°C

A. Miasta, których dane zamieszczono w tabeli, leżą na zbliżonych szerokościach / długościach geograficznych, a zmienia się ich szerokość / długość geograficzna.

B. Amplitudy temperatury powietrza w tych miastach wraz ze wzrostem długości / szerokości geograficznej rosną. Głównym czynnikiem wpływającym na amplitudę temperatury powietrza w tych miastach jest odległość od oceanu / szerokość geograficzna.

80 Podkreśl te informacje, które można odczytać, posługując się mapą turystyczną.

(... / 2 p.)

wysokość wzniesienia, wysokość temperatury rocznej, struktura użytkowania gruntów, pensjonat, zabytkowy dwór, rozmieszczenie elektrowni atomowych

81 W każdym podpunkcie skreśl nazwę planety niepasującej do zestawienia.

(... / 2 p.)

A. Planety grupy ziemskiej: Merkury, Ziemia, Mars, Uran.

B. Planety olbrzymie: Neptun, Saturn, Wenus, Jowisz.